

KORUNK SZAVA NÉPKÖNYVTÁRA

SZERKESZTÉSÉRT ÉS KIADÁSÉRT FELELŐS GRÓF SZÉCHENYI GYÖRGY

SZERKESZTI KATONA JENŐ

12—13. szám

BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRE:

NÉMET VILÁG MAGYARORSZÁGON

A KORUNK SZÁVA KIADÁSA

Ára 4 fillér

Bajcsy-Zsilinszky Endre

Németvilág Magyarországon

Mikor e sorokat írom, hogy összefoglaljam egy kis röpiratban a fajtánk és nemzetünk fölé tornyosuló német veszedelem különböző jelenségeit, Isten látja lelkemet, gondolatmenetemben és írásomban nem vezet semmiféle gyűlölet. Félttem magyarságunkat: a magyar szellemet, a magyar művelődést, a magyar európai hivatást, a magyar állameszmét és államiságot, ez mozdít meg annyiszor, hogy sorsadta őrhelyemen elkiálttam Zrínyi Miklóssal: «ímhó a veszedelem». Féltés, aggodalom vezet a mi drága magyarságunkért, melybe anyai ágon honfoglaló őseim révén beleszülettem, apai ágon szláv elődeim vérével beleolvadtam. Féltés, aggodalom és szeretet vezet, nem gyűlölködés.

A magyarban nincs vallási és faji gyűlölet.

A magyarság lelkét, szellemének egyik legjellemzőbb vonását tagadnám meg, ha faji gyűlölködésbe engedném magamat belelovalni. Nemcsak a magyaroknak, de általában a hun-török népeknek, sőt az egész nagy ural-altáji népcsoportnak egyik leggyönyörűbb vonása, hogy nem ismeri a vallási és faji gyűlöletet. A magyar történelemből rengeteg bizonyítékát sorolhatnám fel ennek.

Még a honfoglalás előtti időkből jegyezte föl a szent életű Ciril görög szerzetes, a szlávoknak testvérével Methóddal együtt térítő apostola, hogy egy ízben — 860-ban — lebédiai hazájukból elindult kalandozó magyar lovascsapattal találkozott Cherson vidékén, de a magyarok nem bántották, magukkal vitték szállásukra s ott megvendégelték, jóindulattal meghallgatták keresztény-térítő igéit s azután barátságosan útjára bocsátották. Ma már bizonyosra vehető, hogy a magyarság megtérítése sokkal kevesebb vérbe került volna, ha a német-római császárok a kereszténység révén nem emeltek volna politikai igényeket Magyarországra. A keresztény-ellenes nagy lázadások mindig túlnyomó részben a nemzeti önvédelem gondolatából táplálkoztak.

Az utolsó-pogány lázadás, a Vataé, akkor lángolt föl, mikor Péter király, Szent István utóda, megtagadta a nagy birodalomalkotó parancsait és hagyományát, életének egész művét s Székesfehérvárott meghódolt III. Henrik császárnak s aranyos hűbéresi lándzsát adott át és kapott vissza a császártól annak jeléül, hogy a magyar nemzet német szolgálatba állott. Az elűzött Árpád-hercegek, Endre és Levénta, ekkor fogtak össze a magyar pogányokkal, hogy egyesült keresztény-pogány magyar erővel letapossák és kisöpörjék innen a német birodalmi uralmat és befolyást. A nemzeti fölkelés sikere után a pogánynak megmaradt Levénta herceg maga is belátta, hogy a magyarság sorsa már össze van forrva a kereszténységgel s átengedte Szent István koronáját öccsének, Endrének, holott az árpádi szokásjog szerint őt illette volna az uralom.

Íme: Vata úr pogány lázadása csak azért sikerülhetett, mert az idegen terjeszkedők ellen irányult, a politikai érdek adott erőt és szárnyat ennek a lázadásnak. Viszont mihelyt a pogány ügy szembekerült a nagy nemzeti érdekekkel: Vatának pusztulnia kellett és az utolsó pogány Árpád-herceg is visszavonult. Vagyis; végül győzött a politikai érdek, a nemzeti szempont.

A magyar nemzetet mindig csak az önvédelem állítja szembe a németekkel.

A magyarokat ez a politikai érdek és nagy nemzeti szempont irányította mindig a németekkel szemben, sohasem a kicsinyes faji gyűlölet.

Árpád megsegítette Arnulf német királyt, később császárt, Szvatopluk morva fejedelem ellen, mert akkor már a magyarok minden valószínűség szerint a honfoglalásra gondoltak s újukban volt az erős nagymorva fejedelem, akinek hatalma Felsőmagyarországra és Dunántúlra is kiterjedt. Mihelyt azonban pár esztendővel később a magyarok befejezték a honfoglalást és szövetségük Arnulf meghalt, hétéves háborúban püfölték a bajorokat, hogy biztosítsák maguknak nyugat felé az Ober-Ennsig (a magyar mesék Óperenciájáig) a magyar határt. S attól fogva szüntelenül azon voltak a diplomácia és a fegyver erejével, hogy ne engedjenek megszerveződni és megerősödni az Óperencián túl valaminő nagy német birodalmat, amely az újonnan berendezkedő magyar hatalom számára kényelmetlen és veszedelmes szomszéd lett volna. Bulcsú és Léi «hadnagyok» és más magyar vezérek nyugati kalandozásai egy fél évszázadon keresztül, csak kis részükben voltak zsákmányszerző rablóhadjáratok, túlnyomó részükben kisebb-nagyobb nemzeti vállalkozások voltak s azt a célt szolgálták, hogy mindenáron megakadályozzák egy nagy szomszédos német birodalom kialakulását.

Legjellemzőbb e részben magának Szent István királyunknak példája és magatartása. Szent István nem a germán-keresztény kultúrközösségbe lépett, mert ilyen akkor nem is volt, germán kultúráról legfeljebb abban az értelemben lehetett beszélni, mint hun-török-magyar kultúráról, hanem igenis az az igazság, hogy Szent István a bizánci és a római kereszténység közül a rómainak választotta. Hogy mennyire legfeljebb az ellentétek enyhülését kereste a szomszédos germán nyugat felé. azzal például, hogy bajor hercegnőt vett feleségül, de ugyanakkor mennyire szorosán tartotta magát az árpádi elgondoláshoz és hagyományokhoz, semmi sem bizonyítja jobban, mint hogy II. Konrád császár uralmi igényeit a kereszténnyé vált Magyarország ellen, páratlan katonai erővel verte vissza s ha nem is tudta már a magyar határt kitolni az Óperenciáig, kitolta legalább a bécsi erdőig. Bécs neve ekkor szerepel megint az egykorú írásokban a római idők óta először, abból az alkalomból, hogy ezt a rozzant kis német városkát a nagy magyar király elfoglalta . . .

A magyarság semmit sem gazdagodhatott lelkileg egy olyan akkori állítólagos germán kultúrával, ami nem is volt. Az igazság az, hogy Krisztus tanai és Róma szellemi hatása ebben az időben még éppen csak meglegyintette a germán világot, nagyon kevésbé ahhoz, hogy külön germán-keresztény művelődés fejlődhetett volna. Az akkori kultúra nyelve még változatlanul a latin volt s a magyarok latinul tanultak meg, nem németül.

Ugyanakkor azonban a hun-török népek fölényes faji elfogulatlanságával a magyarok befogadtak boldog-boldogtalan idegent, sok németet is, mert a németiség, ha nem is a magasabb szellemi művelődés régióiban, de bizonyos mesterségek terén, haladottabb volt, mint a hódító magyarság, amely magához méltónak csak az uralkodást, a politikát és a hadakozást tartotta. Kétségtelen azonban, hogy a maga izgága és kemény pogány magyarjaival nehéz belső harcokat vívó Szent István nyilván többször rászorult némely nyugati, köztük német, lovagokra és segítőtársakra is, hogy országában megszilárdítsa a kereszténységet. Ez a helyzet később is gyakran volt forrása a nemzet és a bevándoroltak között támadt súrlódásoknak. Azonban a magyarság roppant politikai és katonai fölénye egyenesen

bámulatos gyorsasággal emésztette meg a honfoglalás utáni első századok idegen bevándoroltjait, Szent István német lovagjai maradéktalanul olvadtak bele a nagy magyar népmedencébe.

A szepesi szászok magyarsága.

Az árpádi idők még két nagyobb szabású német település alapját vetették meg: a szepesi szászokét és az erdélyi szászokét, mindkettőt a XII. században. Ezeket a népcsoportokat a magyarság már nem olvasztotta be teljesen. A szepesi szászok csak kis részben magyarosodtak el nyelvben, főleg felső, nemesi rétegeikben, viszont a magyar nemzeti lélekbe, nemzeti közösségbe, a magyar államgondolatba nemcsak tökéletesen fölolvadtak, hanem egyfelől remek művelődési értékeket adtak a magyarságnak s a magyar függetlenségi gondolatnak és harcoknak nagyszerű hősöket, másfelől legjellemzőbb példáját és bizonyosságát adták a szentistváni gondolat csodálatos fajfölötti összetartó erejének, amely hatni és érvényesülni tudott így is, hogy meghagyta a szepesi szászság német nyelvét és német népi műveltségét. A szepesi szászok olyan magas nemzetpolitikai és állampolitikai értelemben voltak hűséges, nagyszerű és sokszor hősi magyarok, mint az elzászi németek; franciák. A magyar állameszme és a szentistváni gondolat egyik legragyogóbb történelmi dicsősége az a tiszta testvéri viszony, s az a magasabb harmónia, amelyben a magyarság mint faj a szepesi szászokkal a magyar nemzeti eszmében és államgondolatban egyesülni és együtt élni tudott.

Az erdélyi szászok idegensége.

Sajnos, az erdélyi szászok esete egészen más. Ezek a magyar államgondolatba sem tudtak igazán belenőni, szigorúan elkülönült életet éltek a magyar környezettel szemben s csak egészen rideg opportunisták szempontok, sohasem érzelmi és magasabb állampolitikaiak, mint a szepesi szászoknál, vezették őket a magyarsággal és a magyar állammal való viszonyuk kialakítása és fenntartása körül. Az erdélyi szászok a magyar történelem folyamán legtöbbször úgy viselkedtek velünk szemben, mint az a német lovagrend, amelyet a könnyelmű II. Endre befogadott és letelepített Erdélyben, de mikor veszedelmes különközésüknek és külön hatalmi terpeszkedésüknek tudatára ébredt, volt annyi ereje, hogy kardot rántott és szétverte, kiűzte őket az országból. Az erdélyi szászok bennmaradtak s örökösen dohogva, örökösen elégedetlenkedve, de mindig kihúzva a lehető legnagyobb hasznot a magyar államból, építették bele a maguk külön életét a magyar birodalomba. Rideg és majdnem kegyetlen elkülönülésükkel azonban nem sokra mentek, mert megközelítőleg sem tudtak annyi szellemi értéket produkálni, mint a magyarsággal összefogó szepesi szászok. Az erdélyi szászok kétségtelenül fönn tudtak tartani egy magasra fejlesztett általános civilizációt és jólétet tudtak teremteni a maguk számára, de szellemi életüknek sohasem volt igazi virágzásuk: sem költészetük, sem művészetük, sem igazi nagy embereik. Rideg elzárkózásuk és kegyetlen önzésük útját állotta szélesebb népi kibontakozásuknak is, nem szaporodtak igazán, nem fejlődtek, megálltak egy bizonyos pontján a civilizációnak, mint a kínaiak. Minden alkalmat, ami kínálkozott, kihasználták a maguk főleg gazdasági erőállományának gyarapítására, mégse vitték sokra. Ma ők az első osztályú romániai kisebbség, tovább élnek a maguk embertelen önzéséből, tovább húzzák a hasznot abból a félelemből, mely a magyarságot mumusként állítja az új román urak elé. De azért ma sincs számottevő irodalmuk, ma sincs művészetük, ma sincsenek kimagasló szellemeik, ma is csak az a pár százezer főnyi kisebbség, amely legfőbb reményét abba veti,

hogy majd jön a német birodalmi hódítás s őket végre kiemeli kisebbségi helyzetükből . . . Nem irigyeljük az erdélyi szászokat: ők példázzák egyfelől a német erényeket, de azokat a nagy német gyengeségeket is, amelyek sohasem fogják engedni, hogy a németek valaha is a nagy hódító népek sorába állhassanak ... Az erdélyi szászok megmaradtak, de nem hiszem, hogy valaha is egyetlen magyart vagy románt meghódítottak volna. Míg a magyarság természetes és elemi erejű hódító sugallata olyan hatalmas volt már a Dunavölgyében való első megjelenésének idején, hogy egykorú bajor írások panaszozzák; a morvák kezdik utánozni a magyarokat hajviseletben, öltözékben...

A svábok hűsége.

Az utolsó nagyarányú német település Magyarországon a törökök kiűzése után következett, mint I. Lipót és Kollonics érsek magyarellenes politikájának egyik fontos láncszeme. Ez a magyarellenes szándékkal, magyar államellenes német birodalmi tervek szerint végrehajtott utolsó magyarországi német település: a svábok bevándorlása, magyar szempontból sokká! szerencsésebb alakot öltött idők folyamán, mint az erdélyi szászoké. A svábokkal bevándorolt elzászi franciák elnémetesedtek ugyan a Bánságban, de ugyanakkor az egész svábság nagyon hamar beleilleszkedett a magyar környezetbe, ha nem is fajilag, de legalább állampolitikailag. Egész sváb vidékek, például Szatmárban, megmagyarosodtak, más vidékek megtartották tisztán a maguk német nyelvét, de a politikában., a magyarság mellé állottak, még Ausztriával szemben is sokszor. Államhűségükben pedig valósággal példát mutattak a többi nemzetiségeknek. Ezt a bizonyítványt kiállíthatjuk a mi svábjainkról, akik szívesen küldték el fiaikat a magyar főiskolákra s elégtétellel látták, hogy azokat a magyar középosztály és a magyar állam szívesen fogadja be minden faji gátlás nélkül s juttatja őket jelentékeny pozíciókhoz a magyar szellemi, gazdasági és politikai életben. A magyarság gyermeket bizakodással, néha majdnem öngyilkos nagylelkűséggel ölelte keblére — minden különösebb további föltétel nélkül — azokat az idegeneket, akik a magyar államgondolatot magukévá tették. Egészen a legutóbbi időkig nem is volt oka a magyarságnak megbánnia ez akaratlan és természetes nagylelkűségét. A magyarországi németség, élen a szepesi szászok, utánuk a sokkal nagyobb tömegű svábság, az egész kiegyezési korszakban hűséges munkatársa volt a magyar politikának, nagyjából a kormánypárton, kisebbrészt a 48-as ellenzéken, de mindig hagyományos hűségben a magyar állameszméhez. S bár a magyarság nagypolitikai magatartása csak lassan alakult a hármasszövetség hatása alatt bizonyos mértékig németbarát magatartássá, egyfelől enyhülvén az ellentétek Ausztriával szemben, másfelől a bismarcki politika viszonylagos magyarbarát gesztusai révén: a hazai németség mindig híven kitartott a magyar nemzeti politika mellett, sohasem ingadozott hűségében a magyar államhoz, sohasem kapcsolódott nagynémet tervekbe és elgondolásokba.

Végzetesen meggyöngül a magyar öntudat és önvédelem ...

Ugyanakkor a magyar művelődéspolitikai is igyekezett fönntartani a maga önállóságát a német világgal szemben, főleg közjogi, művészi és irodalmi vonatkozásban. Viszont kétségtelen, hogy a kiegyezési korszak második felében már rengeteg *német* dolgot másolunk: német törvényeket, német intézményeket, német nevelési elveket és iskolákat, német tudományos stílust: a német szellem

lassan, de az élet láthatatlan hajszalerein szívódik bele a magyar szellemiségbe, a magyar közéletbe. Csak Deák Ferenc ragyogó törvényeit, vagy a magyar parlamentarizmust megalapító 48-as törvényeket, melyeket jórészt Ghiczy Kálmán fogalmazott, kell összehasonlítanunk a kiegyezési korszak második felének törvényeivel, ez utóbbiak másoló mohóságával és stílusalanságával, hogy lássuk, mennyire süllyedt a magyar szellem egy félszázad alatt, milyen közel jutott ahhoz, hogy belezuhanjon a nagy német világba. E tudományos és politikai, gazdasági német befolyást csak a költői, irodalmi, művészi magyar génusz önállósága ellensúlyozta némileg a századforduló körül. Pedig a díszmagyaros, külsőségekben tobzódó magyarkodás ugyancsak kendőzni igyekezett ezeket a mértéktelen és egészségtelen német szellemi befolyásokat.

Ez volt az a korszak, a millenium és a századforduló körül, amikor a magyar külpolitika is elvesztette évezredes tájékozódását s lassan beleélte magát abba a gyermeteg gondolatba, hogy a magyar nemzetnek nemcsak azért kell azonosítania magát árkon-bokron keresztül a berlini politikával, hogy védelmet kaphasson a pánszláv törekvésekkel és hódító szándékokkal szemben, hanem azért is, hogy a porosz birodalmiságban ellensúlyt kapjon Bécs túlsúlyával szemben. Ez az elgondolás pontosan beleillett a századforduló magyar politikájának nagy laposságaiba, közhelyeibe, külsőségeibe és az igazi nagy magyar céloktól való elrugaszkodásaiba ... Ugron Gábor zseniális szellemi villámlásai és az ifjabb Andrássy Gyula gróf keserű kritikái jelezték már csak az igazi nagy magyar politika önvédelmi készségét és utolsó utóvédharcait... Mire elérkeztünk a világháború évéhez, magyar politikáról az ezeréves szentistváni birodalmiság mértékében és szemhatárában már beszélni sem lehetett.

Ez a korszak egészen kiejtette történelmi emlékezetéből és politikai szemléletéből a régi nagy magyar célokat: Szent István birodalmának önállóságát, a Dunavölgyének különállását és külön életét.

Az első német világ Magyarországon.

A magyar történelem ezeréves folyamában a Péter király rövid és szerencsétlen kísérletén kívül csak egyetlen egyszer sikerült itt félig-meddig való «német világot» teremteni: a XVIII. században. De még ennek a századnak is csak a közepétől, nem is egészen a végéig. Mivel pedig ezt a német világot a kiegyezési korszak nagy és nemes politikai gondolkozójának, Grünwald Bélának tanúsága szerint is legfeljebb, ha Mária Terézia uralkodásának második évtizedétől lehet számítani, de már 1790-ben, II. József halálakor megindul a magyar ébredés: ez az első, a Péter király néhány esztendejét is beleszámítva, második «német világ» Magyarországon alig tartott negyven esztendeig. Grünwald Béla bőséges bizonyítékát sorolja föl annak a ténynek, hogy még a XVIII. század első felében is főuraink szelleme mennyire magyar volt és idegen szellemű kapcsolatainak ennek az osztálynak is sokkal inkább a régi magyar-latin hagyományokba és főleg az új francia szellemiségbe és művelődési eszményekbe, művekbe kapcsolódott, nem pedig a német szellemi életbe. Grünwald elmondja, hogy Rákóczi Ferenc szabadságharca alatt Károlyi Sándor tiszai hadteste egy német levelet fogott el sa túlnyomórészt főúri származású magyar tisztek s általában az egész nemesi tisztikar tagjai között, kik jórészt a kor műveltségi színvonalán állottak s igen sokan beszéltek közülök idegen nyelveket, nem akadt egyetlen egy sem, aki a német levelet eltudta volna olvasni. Nyilvánvaló, hogy még a nemzeti hagyományoktól való elrugaszkodásra leginkább kapható XVIII. századnak első felében a magyarság még csak igen kis részben kapta a maga szellemi sugal-

latait a német világból; aminek egyik oka mindenesetre az is volt, hogy a magyarság a szomszédos német nyugattól mindig csak rosszat várt, onnan érték a politikai elnyomó és uralmi kísérletek, törekvések és nagyon is létbevágó akciók. A Habsburg-királyoknak az a szerencsétlen elgondolása, hogy megtörjék a magyar állami önállóságot és beleolvasszák nemzetünket és országunkat a német-római birodalomba, olyan elemi ellenállást váltott ki a magyar nemzedékekből, amely lehetőleg a német nyelvet is elutasította magától, gyanúval és ellenszenvvel fogadott mindent, ami német volt s a politikai ellenérzést művelődési vonatkozásokra is átvitte. Ez az évszázados magyar magatartás legfeljebb csak meggyöngült 1711 óta. Rákóczi szabadságharcának leveretése után, de lényegében nem tört meg egészen a század derekáig.

Csak Mária Terézia uralma alatt, részben a Rákóczi-fölkelés nagy vereségei és a leveretésével járó nagy lelki fáradtság miatt, részben a nagy királynő valójában jóakarató és sok tekintetben eredményes, s a magyar hiúságot simogató finom, diplomatikus módszerei révén, következett el egy bizonyos mértékű német szellemi hódítás időszaka. Német szokások kapnak lábra, német viselet kezd beszivárogni, összeolvadva az akkor általános európai barokk formákkal, a német nyelv is számottevő hódításokat tesz, főleg a főnemességben. Sőt ez a magyar főnemesség, vérségében amúgy is erősen kevert és főleg a némettel kevert, lassan kivetkőzik nemrég még oly szívósan és büszkén vallott és tartott magyar jellegéből, korábbi franciás műveltsége, mely az ősi magyar szellem latin rokonszenvéből és latinos hagyományaiból táplálkozott, lassan németesre fordult. A német nyelv háttérbe szorítja a magyar főúri világban a magyart is, a latint is, a franciát is. A XVII. században a királyi hűségükben és nyugati politikai tájékozódásukban megingathatatlan főuraink és vezető államférfiaink még tiszta és gyönyörű magyar nyelvet beszéltek és írtak, nemcsak Pázmány Péter, aki a magyar nyelvnek különleges nagy értője és művésze volt, hanem még a «labanc» Eszterházy Miklós nádor is. Egy századdal később ezeknek a magyar főuraknak leszármazottjai már alig tudnak magyarul, legfeljebb annyira, hogy magyar jobbágyaikkal érintkezni tudjanak, de politikai művelődésükben már épúgy elhagyták a magyar alkotmányos formákat s az alkotmányhoz való százados ragaszkodás beidegzettségét, mint ahogy leteszik a magyar nyelvet, a magyar szokásokat, a magyar ruhát. S bár a köznemesség számbeli nagyobbik része nem megy utánuk, éppen a vagyonosabb és befolyásosabb köznemességben emsén érezteti hatását ez a főnemesi lelki elkorcsosodás.

Ha azonban igazságosak akarunk lenni, el kell hogy ismerjük: ez az elnémetesedés még sem volt végzetes. Elsősorban azért nem, mert a magyarság óriási többségét, a kismemességet, a fölcseperedő polgári vagy jobbágyi származású új polgári értelmiséget és a jobbágyságot a legkisebb mértékben sem érintette, a köznemességnek is csak egy töredékét; másfelől pedig azért nem, mert ugyanakkor, e felületes elnémetesedési folyamati fölszíne alatt még olyan elemi erejű a nemzet magyarsága, hogy éppen Mária Terézia háborúiban szárnyalja be, egész Európáig a magyar katona különleges szépsége, nagyszerűsége és dicsősége.

A magyar birodalmiság alszik a magyar lelkekben ez évtizedek alatt, a magyar állameszme elhalványul, a magyar önálló államiság egyre súlyosabb sebeket kap, míg ugyanakkor a magyar lovaskatona, a huszár, páratlan forniabeli, előkelősége és harcászati felsőbbbsége valósággal magyar divatot teremt Európába», a világ első hadseregei a magyar huszárt utánozzák fegyverzetben, ruházatban, harcmodorban, tartásban, még hajviseletben is. Miközben, idehaza zsugorodik a magyar élet, ínyesebben az élet magyarsága, főleg alkotmányos vonatkozásokban, a magyar katona megint új díszet, lendületet, európai presztízst ad a magyar

névnek, a magyar létformának s közvetve magának a magyar nemzetnek. Idehaza hódít a német nyelv, a német forma, odakint az európai harctereken szinte világhódító utat tesz a magyar név és a magyar génusz. Különös ellentét és különös párhuzamosság. Alig hiszem, hogy más európai nemzet életében akadna ehhez hasonló jelenség.

Kétségtelen, hogy nem lehetett az igazán vagy éppen teljesen német világ még Mária Terézia uralkodásának második felében sem, amelynek légkörében ilyen hódítást tehetett Európaszerte a magyar szellem, hacsak katonai téren is. És nagyon is könnyen megérthető: hogy ha a magyar arisztokrácia lelkébe nagyon mélyen bele is ette magát az elnémetesedés szelleme, maga a nemzet, főurainak legjobbjai, a magyar köznemesség óriási zöme, a magyar kishemesség, polgárság és a parasztság teljes egészében nemcsak belső csorbulás nélkül élte át ezt a németes korszakot, hanem rövidesen rátalált, különösen II. József erőszakos németesítő intézkedéseinek ellenhatásaként az új nemzeti lendület útjára. II. Lipót rövid uralkodása és az alatta működő országgyűlések törvényei máról holnapra egyenesen megsemmisítik Mária Terézia és II. József szép szóval és hízélgéssel vagy erőszakkal hajszolt németesítő irányzatát s elindítják a magyar nemzetet történelmének egyik legragyogóbb korszaka, a nagy reformkorszak felé, amelyben már nagy költők és nagy államférfiak egész légiója emeli föl a magyar szellemiséget gyors ütemben a hosszú tespedés után megint európai színvonalra s ugyanakkor visszaadja a magyar szellemnek és művelődésnek a maga ősi és tisztán magyar bélyegét.

Elmondhatjuk azt is, hogy ebben a Mária Terézia- és II. József-féle belső magyar-országi német világban éppenséggel semmi része nem volt a bevándorolt németiségnek, sem annak, amely a magyarságba beleolvadt, sem annak, amely német nyelvét megtartva is öntudatos és tevékeny tényezője akart és tudott lenni a magyar politikai nemzetnek, sem annak a németiségnek, amely — a szepesi szászok kivételes esetében — ridegen elzárkózott a magyar szellemiségtől és a magyar állameszmétől,

A világháború utáni szomorú korszaknak és a nemzeti kisebbségeitől szinte egészen megfosztott Csonkamagyarországnak kétes dicsősége, hogy a magyar középosztályba beszivárgott a német vér, s a csonka határok között élő német kisebbség lényeges befolyást tudott gyakorolni a magyar szellemi élet és politikai világszemlélet forma alakulására és alakító tényezőjévé tudott lenni egy, a magyarság művelődési és politikai létére a XVIII. századinál sokkal fenyegetőbb, új «német világinak Magyarországon.

A XIX. század derekán megismétlődött a II. József balul sikerült kísérlete: a szabadságharc leverése után a Bach-korszakban. De ekkor már a magyarság maga mögött a szabadságharc óriási erőfeszítésének mértékével s egy nagy nemzetközi nimbusszal, mondhatni világnépszerűséggel, ugyanakkor magyar szellemiségében a reformkorszak óriásnemzedékének sugallata és nevelése alatt megizmosodva, megöntudatosodva, aránylag könnyen verte vissza a németesítő szándékokat és akciókat. És pedig nem annyira túlnyomórészt államjogi alapon, mint a XVIII. század második felének ellenzéki magyarsága, hanem már egy szép és gazdag új magyar művelődés birtokában, e művelődés fegyvereivel is. A XVIII. században inkább a népi ösztönök passzív ellenállása és a rendi hagyományos magyar politika aktív ellenállása volt a németesítés hullámtörő gátja. Világos után már egy csodálatos nemzedék élő és holt nagyjainak, a politikai és művészi, meg katonai lángelmék egész sorozatának teljesítménye, műve, életpéldája világított a magyarság szemébe. Annak a nemzedéknek, amely egyszerre mondhatta -magáénak Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet, Vörös-

marty Mihályt, Katona Józsefet, Petőfi Sándort és Arany Jánost, a világraszóló magyar lángész árnyékában nem volt nehéz fölényes és fölséges gúnyal elintéznie Bach és Schwarzenberg németesítő és központosító erőszakoskodásait, akik mögött már nem a német-római birodalom tekintélye állott, hanem csak az ausztriai császáré. Azé a császáré, akit csak I. Miklós cár segítsége, mondhatnánk szeszélye mentett meg az elhatározó és elsöprő magyar győzelem szégyenétől és végzetétől. S ha a német világ Mária Terézia és II. József alatt az oly igen hatalmas, sőt döntő befolyású magyar arisztokráciának magyarságát meg is pörkölte alaposan, annál kevésbbé mutathat föl bármily számottevő sikert a Bach-korszakban. Aulikus, Bécshez húzó, Béccsel olcsó alkura is kész főuraink voltak ebben a korszakban is, de a java magyar főnemesség nem volt kapható árulásra. A nemzet zöme pedig politikailag is mérhetetlenül meggazdagodva a jobbágyság alól föl szabadított magyar parasztsággal, sem az osztrák összbirodalomról, sem a magyarság nemzeti és művelődési önállóságának végleges vesztéről mit sem akart tudni. Elmondhatjuk, hogy a magyarság még a kiegyezés előtt, a kiegyezés nagy politikai sikerének döntő eseménye nélkül is, elintézte ezt a harmadik nagy németesítő kísérletet. S német kisebbségeink ebben a válságban is, hűségesen és rendíthetetlenül velünk voltak — az erdélyi szászok kétes, bizonytalan, óvatos árulási próbálkozásainak kivételével.,.

Magyar érdek, — német érdek.

A kiegyezési korszak második felének történelmi vétke, hogy az 1879-ben megkötött német-osztrák-magyar szövetségi szerződést segítte ugyan az olaszok bekapcsolásával hármasszövetséggé kiegészíteni, ami magyar szempontból erős ellensúlyát jelentette a kettős monarchia és a bismarcki német birodalom óriási német túlsúlyának; de ezzel az előnnyel nem élve engedte a hármasszövetséget valósággal Berlin pórázára juttatni. Ugyanakkor pedig olyan észrevétlen művelődéspolitikai német betörés történt Magyarországon, amelynek egész nemzedékek váltak lelki nyomorékjaivá. Egészen bizonyos, hogy a hármasszövetség szerencsétlen, végül is világháborúba vivő korszaka vetette meg a lelki és szellemi ágyát annak a negyedik és minden eddiginél veszedelmesebb német hódító kísérletnek, amely manapság az ezeréves magyar történelem valamennyi teljesítményét, politikai, gazdasági, művészeti önállóságát, a magyarság egész létét s létevel pótolhatatlan dunai hivatását fenyegeti.

De hogy megmérhessük ezt a veszedelmet, becsületesen és túlzások nélkül, tisztában kell lennünk azzal, mi minden az, ami bennünket a német világgal szembeállít.

A nagyobbik Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér, Afiumában pontosan felsorolja, hogy a török hódoltság korszakában hogyan veszítettük el a magyar várak egész sorát a német zsoldos katonaság könnyelmű érdektelensége, gyávagsága és árulása miatt. «Akinek nem borja, nem nyalja !»: írja ez a tiszta, reális magyar szellem, amivel mentesíti erkölcsileg e zsoldosokat, kiknek édes-kevés közük volt Magyarországhoz, az ország létehez és önállóságához; de egyben rettenetes felelősséget zúdít ama magyarok lelkiismeretére és vállára, akik okai voltak annak, hogy a magyar erők egyesítése és egyesült erőfeszítése helyett idegen zsoldosokkal toldoztuk, foldoztuk életünket. Zrínyi Miklós ragyogó írásművében egészen mostanig szóló érvénnyel érezteti, hogy valójában csak önmagunkban bízhatunk. Ezért a magunk erejével kell jól gazdálkodnunk és minden magyar erővel számotvetnünk, megbecsülnünk értékes parasztságunkat is. Mert a romlott nemes embernél már Zrínyi Miklós is többre értékelte katonai

szempontból a kiképzetlen, de romlatlan paraszti anyagot. Zrínyi Miklós hatalmas érvekkel, a magyar államférfiúi és katonai géniusz csodálatos tisztánlátásával mutatta meg, hogy Magyarországot, a mátyási nagy elgondolásban, mint önálló államot és birodalmat csak a magyarság óriási méretű összefogása és erőfeszítése mentheti meg; de ez viszont akkora erő, hogy elvégezhetné idegen segítség nélkül is Magyarország felszabadítását a török alól. Zrínyi világosan látta, meg is mondta, hogyha idegen segítséggé! takarítjuk ki az országból a törököt, vége a magyar önállóságnak.

De mi hát ez a magyar önállóság? Miért kell nekünk olyan nagyon vigyáznunk, hogy az idegen hatalmasságok közül éppen a német ne gyakoroljon túlzott befolyást a mi életünkbe, államiságunkra, művelődésünkre? Először azért, mert ez a német fenyegetés ezeréves és sohasem szünetelő nagy világerő a mi nyugati határainkon; és másodsor azért, mert a mi magyar szellemünk lényeges és alapvető vonalaiban ellentétes azzal, amit német szellemnek ismer a világ.

A német birodalmiság és Magyarország érdekellentéte a Dunavölgyében.

Lássuk először az érdek kérdését. S mikor erről szólok, eszem ágában sincsen a szokásos túlzó általánosítással az egyetemes magyarság érdekellentétét bizonygatni az egyetemes németséggel szemben. A magyar politikai, államközi és művelődési érdek csak ott fordul szembe bizonyos német politikai, államközi és művelődési érdekekkel, ahol valamilyen formában a németség rá akarja tenni a kezét a Dunavölgyére. A németeknek a magyar honfoglalás előtt kétízben is egy-egy teljes évszázad állott rendelkezésükre, hogy a középső Dunavölgyében, a történelmi Magyarország területén, államot szervezzenek. Ez sohasem sikerült nekik. Először a hunoknak sikerült egységes hatalmat teremteniök a Dunavölgyében, azután az avaroknak s a két rokon nép után harmadszor a magyaroknak: senki másnak sem azelőtt, sem azóta. És mi magyarok igenis tartjuk a magunk elsőszülöttségi jogát ezen a területen s ez a mi évezredes történelmi szerepünk sem többet, sem kevesebbet nem jelent, minthogy idegen birodalmat nem engedünk be erre a területre se keletről, se nyugatról. Mikor Dzsingisz kán utóda küldötte ránk a lángeszű Batu vezetése alatt hadait: mi szembeszállottunk e betöréssel. Mikor az ozmán törökök terjeszkedtek a Balkán felől a Dunavölgye irányában: mi véres harcokban szállottunk szembe ezzel a másik rokonnéppel s nem a rokonságot néztük, hanem a magunk államának és birodalmának érdekét és függetlenségét. De ugyanezzel az elhatározottsággal szállottunk mindig szembe a német birodalom uralmi törekvéseivel is. Az első német-magyar háború 900-ban kezdődött és az utolsó 1849-ben végződött. S e majdnem ezer esztendő alatt semmiféle más néppel nem hadakoztunk annyit, mint a németekkel. Nem azért, mintha gyűlöltük volna őket, hanem azért, mert védelmeztük magunkat. Az ő előnyük és felsőbbségük főleg a nagyobb szám és a haladottabb műveltség ereje volt. A mi ellenállásunk és önvédelmünk pedig azért volt mindig reális, mert a magyarságot kimagasló, a németekénél sokkal nagyobb politikai és katonai tehetséggel áldotta meg a Teremtő.

Önvédelmi harcaink nem faji, hanem állam- politikai és nemzetpolitikai természetűek.

Önvédelmi harcaink azonban sohasem voltak faji jellegűek. Nekünk nem a német néppel volt bajunk, hanem mindig azzal a német birodalommal, amely a magyar államot önállóságától akarta megfosztani s a magyar nemzet kezéből

ki akarta csavarni a Dunavölgyének első-szülöttségi jogát. Mikor Napóleon rettentő ökle *szétzúzta* a német-római birodalmat és Ferenc császár fölvette az osztrák császári címet 1808-ban, attól fogva az osztrák császársággal kerültünk szembe, amely változatlanul a nagynémet gondolatot és hódítási szándékot képviselte a Dunavölgye felé, elsősorban a magyar nemzet és Magyarország ellen irányuló éllel.

Röviden: a magyar érdek, mely lényegében nem változott Trianon óta sem, mindig csak azzal a nagynémet politikával kell, hogy szembe kerüljön, amely valaminő formában szemet vet a Dunavölgyére. Bismarck lángelméje megtalálta azt a szélső határt, amely mellett mi magyarok békében és barátságban élhetünk a német birodalommal; belátta ez a legnagyobb német államférfiú, hogy az európai béke és a dunavölgyi egyensúly csak úgy tartható fenn, ha Ausztria, helyesebben az osztrák örökös tartományok, függetlenek a német birodalomtól. A kettes monarchia Deák Ferenc lángeszű fogalmazásában az az egyetlen keret, volt, amelyben a magyarság — úgy, ahogy — megtalálhatta a maga önálló létének alapfeltételeit a német világgal való baráti kapcsolatában. De mikor II. Vilmos szakítva a bismarcki hagyományokkal, túlságosan Berlin pórázára fogta Bécsét és Budapestet, a magyarság megint végzetes helyzetbe szorult s akaratlanul, vagy híres történelmi öntudatának elernyedésével, bizonyos mértékig kiszolgálójává vált azoknak a nagynémet törekvéseknek és érdekeknek, amelyek a magyar állameszmével és a magyar dunai hivatással a legélesebb ellentétben vannak. És sajnos, a világháború e lelki ernyedtségnek állapotában talált bennünket s ezért kellett oly borzasztóan nemcsak osztozkodnunk a német birodalom sorsában, hanem valósággal bűnbakként viselnünk a világháború felelősségének legnagyobb terhét és legsúlyosabb büntetését. Igazságtalanul és az emberség és észszerűség megcsúfolásával.

Nincs általános német vagy általános szláv veszedelem Magyarországon.

A világháború óta az események azonban megtanítottak — vagy legalább is megtaníthattak — bennünket arra a leckére, hogy ne általánosítsunk túlságosan sem német, sem szláv irányban. Ne beszéljünk általános német vagy általános szláv veszedelemről, mert ilyen nincsen. Nekünk nem lehetnek ellenségeink, ha magunk és Európa józan politikát csinál, sem az osztrákok, akik pedig sokkal tisztábban németek, mint a poroszok, sem a horvátok, sem a tótok, sem a lengyelek, akik pedig mindnyájan szlávok. Sőt tovább kell mennünk: ha őseink hagyományaihoz tartjuk magunkat, nem szabad elfogadnunk örök tételnek azt sem, hogy a románok a mi ős ellenségeink, vagy hogy a csehekkel nincsenek érdekegyezéseink. Sőt ellenkezőleg: a magyar politika és az igazán történelmi magyar felfogás csak az lehet; a Dunavölgye egy nagy család, amelynek ősidőktől fogva megvannak a maga közös érdekei. Ebbe a dunai együttesbe az osztrák németiség épűgy beletartozik, mint a tótok, románok, horvátok, sőt még tágabb értelemben a csehek és szerbek is. És a magyar politika egy szélesebb távlatban csak azt a célt tűzheti ki, hogy a maga ősi hagyományai és szerepe újrafölvételével élére álljon egy dunai kibontakozásnak, amely a magyarságot kiemeli mai trianoni bilincseiből, de ugyanakkor a magyar erőt rendelkezésre bocsátja az egész Dunavölgyének önvédelméhez. Ez az önvédelem pedig azt jelenti, hogy sem a német birodalma uralmi törekvéseknek, sem az orosz uralmi törekvéseknek talpalatnyi teret sem engedhetünk.

S ha csak a magyar-német viszonyról maradunk, meg, azt kell mondjuk: egyetlen nép sincsen a Dunavölgyében, amelyhez *olyan elemi* erejű érdekek csatolnának bennünket, mint az osztrák-német néphez. Viszont a német birodalommal békében és barátságban csak akkor élhetünk, ha az lemond Ausztriáról, Ausztriát átengedi egy új dunavölgyi koncepciónak, visszavonul a bismarcki vonalra s békén hagyja a Dunavölgyét.

Magyar szellem — német szellem.

íme: a magyar-német érdek. És most lássuk röviden a magyar és a német szellem, lélek, művelődés egymáshoz való viszonyát.

Pethő Sándor, a kiváló publicista, szerencsés szóval így fogalmazta meg a magyarság aránylagos kis számának és kimagasló európai hivatásának és történelmi teljesítményeinek viszonyát: «Mi magyarok kis nép, de nagy nemzet vagyunk». Mindig tiltakoznunk kell tehát az ellen, mikor bennünket népünk számával akarnak mérni: az ókori görögök még kisebb nép voltak és mégis világtörténelmet csináltak; Róma pedig csak egy város volt és mégis meghódította a félvilágot. És csak üresfejű fajankók mérckélhetik a népeket collstokkal, mikor szemünk előtt áll a brit birodalom csodája, amelyet a számok törvényével ugyancsak lehetetlen volna megérteni és megmagyarázni.

Mi magyarok igenis nagy nemzet vagyunk történelmi mértékkel mérve, amelyre különleges hivatás vár a Dunavölgyében: megint elsőként akarunk itt lenni, de elsősorban a magunk nagy belső erőinél fogva. Egy ilyen különleges és számához mértén roppant hivatású nemzet, mint amilyen a magyar, nem engedheti magát művelődési vonatkozásban sem utánzó vagy szolgasorba szoríttatni.

Nem térhetünk ki annak megvizsgálása elől, vajjon a német szellem-e az, amely Európában legközelebb áll a mi lelkünkhöz?

Nem nehéz eldönteni, hogy: nem. Mi politikus nemzet vagyunk, mint az angolok, mi művésznemzet vagyunk, mint a franciák. És mi szabadságra termett és a szabadságot mindennél többre becsülő nemzet vagyunk, mint az angolok, a franciák, a finn testvérek, a svájciak, a norvégek és a dánok, vagy a lengyelek és a horvátok. De művészi készségünket, legalább is legnagyobbjaink költői, írói, képzőművészi tehetségét és lángelméjét legkevésbé a német példa nevelte, köszörlte, irányította. Művészetet inkább Rómában vagy Parisban tanultunk. Vallást Rómából és Svájcban hozott főleg a magyarság, csak nagyon kis részben Németországból. Politikát a magunk erejéből fejlesztettünk, de nem a németek politikájával párhuzamosan, hanem az angolokéval. Nem bírjuk a túlzott korlátokat, nem bírjuk a diktatúrát, a magyar nemzet még Mátyás királynak sem engedélyezett diktatori hatalmat, sőt Kossuth Lajosnak sem. Nem bírjuk az élet gépiességét. Szabadságra és önkormányzatra termett nép és nemzet vagyunk, a mi életünk csak ebben az irányban fejlődhet tovább.

Nyilvánvaló, hogy ezentúl is, sőt még sokkal inkább, mint eddig, ragaszkodnunk kell a magunk hagyományaihoz és szellemi alapozásához, művelődésünk keleti vonásaihoz és színeihez, ugyanakkor keresnünk kell a kapcsolatot és a termékenyítő hatásokat a velünk legalább szellemiekben rokon nyugati művelődéssel. De az az egyoldalú német művelődési hatás, amely a századforduló körül s azóta elhatalmasodott rajtunk, nem haszna, hanem kára, nem gazdagodása, hanem szegényedése a mi szellemi életünknek. Nekünk szellemi téren is önállóknak és eredetieknek kell maradnunk, csak így tudjuk fenntartani elsőbbségünket a Dunavölgyében, csak így tudunk szárnyalni tovább, csak így van értelme a magyar élet s a magyar államiság fenntartásának. A mi értékünk, ahogy azt

Széchenyi István többször gyönyörűen kifejtette, éppen a mi külön színünk itt Európa közepén. Nem fogadhatjuk el azt a megalázó és silány sorsot, amit egy francia újságíró mondott szemembe pár esztendővel ezelőtt: «Uram, önök már nem is magyarok, hanem csak magyarul beszélő németek, agyvelejüknek és idegrendszerüknek minden részecskéje német „srófra” jár...»

Nyakunkon a német veszedelem.

És itt elérkeztem a legfrisebb mához: belső fejlődésünk ama furcsa, idegen-szerű és félelmetes képződményéhez, nyavalyájához, szörnyű eltorzulásához, amit nem lehetne jellemzőbben összefoglalni, mint e pár szóban: német világ Magyarországon.

Mert valóban itt tartunk. Ami nem sikerült Péter királynak, nem sikerült nagyszerű és a magyarokat őszintén szerető királynőnknek, Mária Teréziának, sem a nagyon tehetséges és becsületos szándékú, de a magyarság megértésére képtelen II. Józsefnek ami nem sikerült Világos után Bachnak és Schwarzenbergnek, az sikerülni készül egy magáról megfélelkezett tehetségtelen és laza lelkiismeretű, gyöngé öntudatú magyar nemzedék törmelékemberei és az idegen sugallat, érdekösszefogásának. Csak elszörnyedve és a fölháborodástól remegő idegekkel lehet ma írni ezekről a dolgokról. Minden, amit tíz és fél évszázad épített ebben az országban, kockán forog s a magyar lét gyökerére tették a fejszét.

Semmi baj nem volna, a harmadik birodalomból erre felé áramló hitlerista sugallatot könnyű szerrel verné vissza a magyar nemzeti társadalom, ha a tősgyökeres magyar nép nem volna annyira kirekesztve a közéletből, nem volna olyan mérhetetlen távolságban a magyar középosztálytól, ha egészséges idegeivel, nagyszerű politikai ösztöneivel, mely sokszor tisztábban ítélte meg a magyar ügyet, mint legnagyobb tehetségű politikusaink: ha ez a remek magyar parasztság azt a helyet foglalná el a magyar életben, amely dukál neki. De sajnos, ez a magyar nép, amelyet egyszerű gúnyájában és munka közben, vagy katonamundérban annyira meg szoktak csodálni az idegenek, máig sem rendelkezik önmagával: falvaiban époly kevés szava van, mint az ország házában. Pedig már II. Rákóczi Ferenc szabadságharcát sem lehetett volna megvívni a paraszti tömegek nagy fölbuzdulása és erőfeszítése nélkül. Még kevésbé a Kossuth Lajos szabadságharcát. Az a szellemi szabadságharc is, melyet mi hirdetünk a német túlzott, egyoldalú szellemi és politikai befolyás ellen, csak azzal válik nehéz kérdéssé, hogy a mi népünk kevésbé hallatja a maga tiszta eszének, ítéletének, ösztöniségének hatalmas szavát. Nem lehetne itt német világ, ha a magyar parasztság nagyobb súllyal szólhatna bele a magyar politikába !...

Miben jelentkezik ez a német befolyás, sugallat, szellemi hódítás?

A német nemzeti szocialista mótely.

Elsősorban politikai téren a hitlerizmus eszméjének terjedésében. Mi nem szólhatunk bele egy idegen ország s egy velünk politikailag barátságos viszonyban élő nagyhatalom politikai dolgaiba. De viszont nem tekinthetjük egészen belső ügynek a német nemzeti szocialista eszmevilágot, mihelyt az kilép a maga természetes medréből és árvízként próbál terjeszkedni, vagy amikor nemzetközi és általános emberi alaptörvényeket dönget. Mindjárt nem német birodalmi belső ügy számunkra ez a német nemzeti szocializmus, mihelyt a velünk barát-

ságos, sőt majdnem szövetségi viszonyban élő Ausztria önállóságát aknázza alá és fenyegeti elsöpréssel, vagy amikor pénzzel segíti a romániai vasgárdistákat, azt az irányzatot, amely valósággal megmérgezte Románia magyar kisebbségeinek életét. Vagy amikor Magyarországon a hazai német kisebbség lelkét akarja a magyarságtól elfordítani, hirdetvén egy államhatárok fölött álló német birodalmat, amelynek minden német származású ember született állampolgára. Nem német belügy számunkra a német hitlerizmus akkor sem, amikor üldözőbe veszi a mi katolikus vagy protestáns hitfeleinket s általában azt a kereszténységet, amely az európai művelődésnek örök időkre alapja. Senkisémet veheti tőlünk rossz néven, hogy mint ahogy szót emeltünk éveken keresztül a mexikói keresztény-üldözések ellen, akként tiltakozunk a németbirodalmi katolikus- és protestáns-üldözések ellen is. Ez nem belügy, ez az egész egyetemes emberiség ügye, a miénk is.

És az sem közömbös számunkra, hogy ez a harmadik birodalom, illetőleg annak nemzeti szocialista pártja, amely az új állam gerincét alkotja, olyan eszméket hirdet és terjeszt mindenütt, ahol németek laknak, amely szerint a németek az első osztályú emberek, a többi áriák a második osztályú és a nem áriák — köztük mi ural-altáji magyarok — a harmadik vagy nem tudom hányadik osztályú emberfajta. Mi fejére kell hogy tapossunk idehaza egy olyan propagandának, amely azt hirdeti, hogy a magyar honfoglalók és államalkotók alsóbbrendű népség a bevándorolt idegen «vendégekkel» szemben, akiket ez a magyar nemzet szívesen, emberségesen keblére ölelt, itt földdel és minden emberi jóval ellátott, sokkal inkább, mint a maga fajtáját.

Valósággal csizmaorral kell elintéznünk a magunk országában azt a pimasz propagandát, amely egy francia (Gobineau) és egy elnémetesedett angol (Chamberlain) tudományos egyoldalúságai nyomán az «északi faj» felsőbbbbségét hirdeti és ezen a címen előjogokat követel az itt élő vagy a határainkon kívül élő németiség számára (amely különben túlnyomó nagy többségében éppenséggel nem «északi fajú»), vagy legalább is a német szellem s a germán fajiség felsőbbbbségét hirdeti ebben a nem ária alapítású és nem ária többségű és nem ária génuszú országban«

Mi magyarok csak szabad nemzeti önkormányzat alatt tudunk igazán élni.

A mi politikai életformánk majdnem ezer év óta: a nemzeti önkormányzat. Minden diktátort elrúgtunk magunktól és épúgy, mint az angolok, sohasem túrtunk diktátort a fejünk fölött. A magyarság mindig urak népe volt még legszegényebb és legelnyomottabb rétegei lelkében is, amely csak lázadozva túrta a lelkének, egyéniségének meg nem felelő, felülről jövő parancsot, de beletörödni abba, hogy beleszólása ne legyen a maga sorsa intézésébe, erre sohasem volt kapható. A magyar «úr» és a magyar «paraszt»: csak szociális állapotot, osztályt kifejező szavak, nem egyéniséget és nem a környező világgal szemben való magatartást. A magyar: minden társadalmi rétegében úrfaj, nem szolgának született, csak meg kell nézni és meg kell hallgatni a hortobágyi és bugaci pásztorokat, akik kb. a honfoglaló magyarok lelkiségét és művelődési színvonalát, egyéniségét legtisztábban őrizték meg; ez nem az a nép és nem az a faj, amelyet véglegesen igába lehet törni. S ha ez a nép nem futotta ki igazán a maga történelmi formáját, elsősorban ott kell keresni a hibát, hogy a kiegyezés óta élő és irányító rétegek és nemzedékek nem tudtak itt egy olyan szabad magyar világot berendezni, amely igazi demokráciát, igazi szabad fejlődést, érvényesülést hozhatott volna

a magyarság minden széles rétegének s rajta keresztül a magyarság gondjaira bízott egész Dunavölgyének.

Csizmaorral keli tehát elintéznünk minden diktatúras kísérletet és minden diktatúras gondolatot és minden diktatúrát képviselő irányzatot, pártot. Különösen pedig azt a barna vagy vörös diktatúrát, amely a magyar lélektől még a diktatúrák között is a legidegenebb.

Nem adhatjuk föl a magyar művelődés öállóságát.

Ugyanígy kell visszautasítanunk azt a német művelődéspolitikai befolyást, amely minduntalan a «nyugat» képébe öltözve próbál itt mindjobban közelebb férkőzni a mi keleti magyarságunkhoz, hogy ledöfje bennünk nyelvünket, államunkat, országunkat és egész mai szellemiségünk legjavát adó dicső őseinket, kiirtsa belőlünk származásunk hun-török emlékét, igézetét s e származással együttjáró nagy tehetségeit, *ősi* eredetiségét a magyarai népnek.

Igen, mi hívek maradunk Szent Istvánhoz, aki választott számunkra is a nyugati és a keleti kereszténység között s bár választhatta volna Bizáncot is: Rómát választotta. Bölcsen és nagyvonalúan. De ugyanez a Szent István hasonló bölcseséggel és nagyvonalúsággal hamarosan észrevette, hogy korának valóban nagy német-római császára, II. Konrád, a pápasággal való viszonyát arra próbálja fölhasználni, hogy Rómán keresztül német hűberré tegye Magyarországot. És erre István úr, Géza fejedelem és Gyulafi Sarolta fia, kibén egy csöppnyi ária vér sem volt, olyan természetességgel, mint ahogy a nap süt, vagy az eső esik, rántott kardot Konrád császár ellen, nagyot koppantott a fejére s ha már így volt elrendelve, hát csupa nagy német-szerelemből kitolta a magyar határt jócskán túl a Lajtán, egészen a bécsi erdőig. Ez volt Szent István úgynevezett német külpolitikai orientációja.

Szent István szelleme, példája, politikája világítson a magyar jövő elé.

Nos, Szent Istvánt bátran vállalhatjuk továbbra is legfőbb szellemi és politikai irányítónkul. És pedig nemcsak a nemzetiségi kérdésben, melyben korát messze meghaladó első nagy mesterünk volt: valóban csak az ő türelmes és emberes nemzetiségi politikáját követhetjük, elsősorban legnagyobb számú és jelentőségű kisebbségünkkel, derék és államhű németjeinkkel szemben. Valóban nem szabad kicsinyeseknek lennünk nemzetiségi politikánkban: ez egyik legszebb hagyománya a magyar múltnak s egyik legnemesebb vonása a magyar szellemiségnek. De Szent Istvánt másban is követnünk kell.

Ő sok minden külső formát átvett Nagy Károly intézményeiből akkor, amikor már Nagy Károly birodalma felbomlott: a nyugati világ hűtlen lett hozzá, Szent István átvette belőle azt, amit a magyarság számára felhasználhatt. De a nyugati kereszténység átvétele mellett nemcsak fönntartotta a magyar birodalom határait mindenfelé, de nyugat felé még ki is szélesítette. Egyben pedig fönntartotta az esi magyar törzsi rendszert, vagyis a magyar ősi művelődést bölcs előrelátással összeegyeztette az akkori nyugati — nem német, hanem római — művelődéssel.

S ahogy kardot rántott Szent István a német dunai terjeszkedés ellen, akként kell nekünk visszavernünk politikai és művelődési téren egyaránt mindazokat a kísérleteket, amelyek ezeréves sikertelenség után most akarják megalapozni itt Magyarországon a német világot.

Nagyon nyomorult helyzetben vagyunk, magyarok. Soha ilyen törpék nem voltunk, pedig soha ilyen hatalmas feladatok nem vártak ránk a magyarság európai letelepedése óta. De ha Szent István óriási keresztény forradalma nemcsak hogy nem törte meg a magyarság önálló erejét, különállását, külön szerepét, de ellenkezőleg, útját nyitotta egy gyönyörű magyar fejlődésnek s vas kézzel tartotta távol birodalmától az idegen befolyást, az a magyarság, amelynek szemébe nem is egészen egy évszázad távlatából világít Széchenyi István, Kossuth Lajos és Deák Ferenc géniusza, az elhatározó pillanatban mégsem fogja átadni a teret azoknak a németeknek, akik csak a magyarság holttestén keresztül vonulhatnak le a Fekete-tengerig.

Jól jegyezzék meg maguknak a német szellemi és politikai hódítás hazai szálláscsinálói: Attila, Árpád és Szent István birodalmában, az egész középső Dunavölgyében soha sem volt német világ és soha nem is lesz!

KATONA JENŐ:

MAGYAR HITLERISTÁK

Cserépfalvi kiadás.

Néhány fejezetcím a könyvből: Az ősröformer — Egy Unterführer — Az új kurucvezér — Egy volt sajtófőnök — Egy reformgróf 1936-ban — Az újkor mimikrije. — A reformminiszter — Egy reklámfőnök — Nyilasok Nagy Sándora — Beszélgetés egy erkélyen — Sándor cár — Epilógus.

Ára 1 P. Kapható a Korunk Szava kiadóhivatalában, II., Fő-utca 37/a.

A szociális katolicizmusért küzd a

KORUNK SZAVA

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

SZÉCHÉNYI GYÖRGY GRÓF

Szerkeszti:

KATONA JENŐ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. •
Előfizetési díj negyedévre 2 P. Egyes szám
40 fillér. • Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, II., Fő-utca 37/a. • Telefonszám:
1-556-23.